

Päeva Sõnum. 45. nädal: 6. - 12. november 2016

SURMAST ELLU

45. nädal: 6. - 12. november 2016

Kristlane võib loota sellele, et surmal ei ole viimast sõna tema suhtes. Kuigi pal-jud küsimused jäävad siin ilmas vastuseta, elab kristlane usus, et Jeesus on võitnud surma. Nagu Jeesus oma maapealse elu ajal inimesi surnuist üles äratas, nõnda äratab Ta meid ka viimsel päeval. Jumal, kes tõi Jeesuse hauast välja, on elu ja surma Issand

Meelespeetav kirjakoht: Täna Isa, kes teid on teinud kõlblikuks osa saama püha-de pärandist valguse riigis. Kl 1:12

Mõttele sõnadele:

tänu - Täna nad Issandat ta helduse eest ja tema imeliste tegude eest inim-lastele ja ohverdagu tänuohvreid ning jutustagu tema tegusid hõiskamisega! (Ps 107:21,22) Ja teie südameis valitsegu Kristuse rahu, millesse te olete kutsutud ühe ihuna. Ja olge tänulikud! Ja kõik, mida te iial teete sõnaga või teoga, seda tehke Issanda Jeesuse nimel, tema läbi Jumalat Isa tänades! (Kl 3:15,17)

Isa - Üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees. (Ef 4:6) Jeesus ütles talle: ?Mina olen tee ja tõde ja elu. Ükski ei saa minna Isa juurde muidu kui minu kaudu. (Jh 14:6)

teid teinud - Inimesel on küll südamesoovid, aga Issandalt tuleb, mida keel peab kostma. (Õp 16:1) Sest need, keda ta on ette ära tundnud, need ta on ka ette määranud saama tema Poja näo sarnaseks, et tema oleks esmasündinu paljude vendade seas. Aga keda ta on ette määranud, neid on ta ka kutsunud; ja keda ta on kutsunud, need on ta ka õigeks teinud, aga keda ta on õigeks teinud, neid on ta ka kirgastanud. (Rm 8:29,30)

osa saama - Kui nüüd okstest mõned on ära murtud, sina aga kui metsõlipuu oled nende asemele poogitud ja saad osa õige õlipuu mahlakast juurest. (Rm 11:17) Seepärast, pühad vennad, taevase kutsumise osalised, mõtelgem meie usutunnistuse apostli ja ülempreestri Jeesuse peale. Me oleme ju saanud Kristuse osalisteks, kui me vaid lõpuni kinni peame sellest, mis meil alguses oli. (Hb 3:1,14)

pühade pärand - Jumala Isa etteteadmise järgi, Vaimu pühitsemise läbi Jee-susele Kristusele kuuletumiseks ja tema verega piserdamiseks: Armu ja rahu saagu teile rohkesti! Kiidetud olgu Jumal, meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes oma suurest halastusest on meid uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist, kadumatu ja rüvetamatu ja närtsi-matu pärandi saamiseks, mis on taevas talletatud teile, keda usu kaudu Jumala väes hoitakse päästeks, mis on viimsel ajal valmis ilmuma. (1Pt 1:2-5)

valguse riik - Templit ma ei näinud seal, sest Issand, Kõigeväeline Jumal, on selle tempel, ning Tall. Ja linnale ei ole vaja päikest ega kuud, et need talle paistaksid, sest Jumala kirkus valgustab teda, ning tema lamp on Tall. Rahvad hakkavad käima tema valguses ning ilmamaa kuningad toovad sinna oma hiilguse. Tema väravaid ei lukustata päeval, ent ööd seal ei olegi. Ja rahvaste hiilgus ja au kantakse sinna sisse. Sinna ei saa midagi, mis on rüve, ega keegi, kes teeb jäledusi ja valet, vaid üksnes need, kes on kirjutatud Talle eluraama-tusse. (Ilm 21:22-27)

Jumala vägi annab tema rahvale jõudu elada maailmas kannatlikult ning kiita teda tema armu eest. Tänu tuleb tuua Isale. Kristlik küpsus tuleneb õigest, tänumeel-sest vahekorras Juumalaga; me ei pea Jumalat mingiks kaugeks, ükskõikseks olevu-seks, vaid oma rahva targaks, armastavaks Isaks.

Meilt oodatakse Jumala iseloomu ja tegude uurimist mitte pelgalt spekulatiivsest uudishimust, vaid tänumeelest ja armastusest,

igatsedes Jumalale kuuletuda.

Meie palve peab tulema tänust, sest tänu rajaneb Jumala tundmisele.

* * *

MEELEHEITLIK LÄBIMURRE

Pühapäev - 6. november

Jeesus pöördus ja sõnas naist nähes: "Tütar, ole julge, sinu usk on su pääst-nud!" Ja naine sai terveks selsamal hetkel. Mt 9:22

Matteus tahtis näidata, et naise tervenemine oli veel kordne tõend sellest, et Jeesus on Jumala Poeg, kelle kaudu Jumal teeb inimestele head. Haige naine tuli imestamisväärse argusega ja Jeesus kinkis talle füüsilise tervise koos usujuulgusega. Tema tulek oli puudujäägiga, aga ? ta tuli. Ainult niisugune usk aitab. Jumal vastab usule armastuse teoga.

Arglikud inimesed, siin on teie õde! Tema näitab teile teed Jumala juurde. Tema võib teile tõendada, et on olemas üsna vaikkeid ja käratuid viise Jeesuselt abi saamiseks. Vaja on vaid usku ja tõelist tahtmist.

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Millal pressid läbi oma omaenda hirmude ja häbi, et jõuda Jeesuseni? Palveta, et sa võiksite kogeda Jeesuse tervendavat puudu-tust.

* * *

PROBLEEMI LÕPLIK LAHENDUS

Esmaspäev - 7. november

Jumal lunastab mu hinge surmavalla käest, sest Ta võtab mu vastu. Ps 49:16

Kristus sureb meie eest ja meie saame selle kaudu elu ? see on jumalik lunastus. Midagi toimub inimeses, kes usub Jeesusesse Kristusesse. Uue elu esimeseks tunnu-seks on surmahirmu kadumine. Usu kaudu Kristusesse pole surmal meeleva da meie üle. Me hinges domineerib surma võite v jõud.

Peaksime suutma elada nii, et Jumala nimi saaks austatud meie palvete, pisarate kaudu ja ka selle läbi, et tunneme ja teame, et "meil ei ole siin jäädav at linna". Meie lootus on Jumalal ja sellepärast ei pane me rõhku sellele, kas elame viletsuses või jõukuses.

Oluline on, et oleme lunastatud surmast!

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Kas meie aeg ei ole pillav? Kas meie ei oota hellitatud elu?

* * *

KÕIGIL ON OMA AEG

Teisipäev - 8. november

Kõik on Ta omal ajal hästi teinud; Ta on nende südamesse pannud ka igaviku, ometi ilma et inimene mõistaks Jumala tehtud tööd algusest lõpuni. Kg 3:11

Kogu ja võime tuua meieni nii palju sügavat Jumala tarkust hoolimata tema enda skeptilisusest on imeline illustratsioon sellest kuidas "Jumal on igaviku inimese südamesse pannud". Selle igavikulisuse tunnetamine on järgmine osa elu müsteeriu-mist, millele Kogu ja nüüd oma tähelepanu pöörab.

Kuidas võib see olla, et meie - maiste olenditena - võime kuidagimoodi peegel-dada igavese Jumala enda loomust, Tema loomust, kes teab kõigi asjade lõppu algu-sest peale (vt. Js 46:8-10)? Me kõik igatseme mõista aja saladusi, hoolimata tõsi-asjast, et tõeline arusaamine jääb alati napilt meile kättesaamatuks.

Kogu ja vaatenurk annab meile aga palju rikkama valikuvариandi. On tõsi, et meie piiratus suunab meid elama oma praeguses hetkes nii hästi kui vähegi võimalik. Kuid samuti on tõsi, et kogu aeg kuulub Jumalale - meie oleme Tema lapsed. Meie elud ja tööd moodustavad mineviku, millele teised võivad rajaneda ja lõppude lõpuks saame nii anda oma panuse tulevikuks, mida ühel päeval täielikult mõista võime.

Issandal, meie Jumalal, olgu lahke meel meie vastu! Meie kätetööd ta kinnitagu meile! Kinnita meie kätetööd! Ps 90:17

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Kas sinu elus on erimeelsusi ja konflikte, mida võiks teisiti mõista, vaadates neid läbi uuendatud lootuse Jumalasse, kui toimivasse ja suveräänsesse valitsejasse?

* * *

TAEVAST KUJU KANDES

Kolmapäev - 9. november

Kaduvuses külvatakse, kadumatuses äratatakse üles, autuses külvatakse, kirkuses äratatakse üles. 1Kr 15:42,43

Kahtlus nii ihu kui mateeria kõlblikkuse suhtes omab kirikus pikka ajalugu. Sel-les peegeldub paljude kristlaste järelsus - mis tekib üsna lihtsalt - surematust hingest mis eksisteerib kehast lahus kusagil maailmades väljapool igavikus.

Paulus on siin piiblikeske. Tema teab, et kui Jumal ütleb järjest seitse korda, et tema materjal milles maailm loodi - on hea, siis see ka on hea (vt. 1Ms 1). See loodu siin ei ole loodud hävituseks vaid lunastuseks (vt. Rm 8:18-25). Ja et ihu on oluline osa muust loodust, ka Püha Vaimu tempel, siis on loomulik see et ihu tuleb lunastada. Ning see, et Jeesuse ülestõusnud ihu oli võimalik inimestel näha ja katsuda - kinnitab seda.

Paulus julgustab meid: võtke vastu ja elage välja kogu teile määratud olemine, võtke vastu ka sarnasus Kristusega oma ihus!

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Täna Jumalat, et ta armuliselt on oma Vaimu meie peale välja valanud. Palu, et ta näitaks sulle kuidas võiksid ühendada innukust vaimuandide järele koos selguse ja korraga mis tuleb Jumalalt.

* * *

VALUSALT AUS

Neljapäev - 10. november

Ma tean, et mu Lunastaja elab, ja Tema jääb viimsena põrmu peale seisma. Ii 19:25

Kuigi Iiob süüdistab Jumalat selles, et too kohtleb teda nagu vaenlast ja vaevab teda ebaõiglaselt, igatseb ta ka olla Tema poolt päästetud? Kui Iiob ei näe õigust, kuidas ta siis teab, et Lunastaja elab ja saab alati olema?

Alles siis, kui Iiob heidab ära oma sõprade silmakirjalikud arutlused, võime näha tema tõelise suhte algust Jumalaga. Peatüki kulgedes vastandub Iiob nende ilukõnele oma kannatuste karmi tõega. Aeglaselt, hoolimata Iiobi väitest, et Jumal on selle kõige põhjustaja, hakkame aimama et see, mida Iiob kõige rohkem ihaldab, on endise olukorra taastumine. Oma perekonna ja oma tervise loomulikult. Kuid kõige enam soovib ta oma suhte taastumist Jumalaga, keda ta kutsub Lunastajaks, Päästjaks.

Selle punktini jõudmiseks peab aga Iiob kõigepealt konfronteeruma oma enda vihaga. Ta teab oma piina allikat. Jumal on seda teinud ja Iiob ei lakka seda ütlemast. Kui ta seda teeks, oleks religioossus talle olulisem kui ausus. Selle teadmisega tuleb suurem tõde, Iiobi päästja ka kaitseb teda. Oma haavatud kehast näeb siiski Jumalat.

Iiobi aus vastasseis Jumalaga on ?okeeriv, kuid see on vältimatu esimene samm. Ära lase võltsvagadusel tulla oma teele.

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Ilma aususeta ei leia me kunagi tõde. Anna Jumalale kõik oma emotsioonid, mitte ainult head.

* * *

ME PÄÄSESIME PAKKU

Reede - 11. november

Kes silmaveega külvavad, lõikavad hõiskamisega. Kes minnes kõnnib nuttes, kui ta külviseemet kannab, see tuleb ja hõiskab, kandes oma vihke. Ps 126:5,6

Esra raamat räägib meile loo, kui esimesed juudid Babüloonia vangipõlvest tagasi pöördusid. Teekond tagasi oli pikk ja ohtlik ning Palestiinas pidid nad taluma uue elu raskusi. Esialgu näis, et tagasipöördumise võimalused olid tulnud nagu ime kaudu. Aga siis, kui elu algamine uues kohas tõi aina uusi raskusi, tahtis tulla väsi-mus ja lootusetus.

Selles olukorras on ainu õige lahendus - paluda pisaratega. See tähendas lootust, et raskused ei kesta igavesti. Nutu asemele võib veel kord tulla naer. See oli lootuse panek Jumalale. Mitte iga külv ei kannu vilja. Viljaks kujuneb ainult palves külvatud seeme.

Kõik need, kes on pisaratega külvanud, hõiskavad suurel lõikuspäeval. Mõni osa külvist võib kaduma minna, nagu seda teame Jeesuse tähendamissõnas (Mt 13:1-23; Mk 4:1-20; Lk 8:4-15), aga külvaja ei jäänud siiski mitte saagita. Tema vihk on tonnide raskune ...

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Et olukordi muuta, muudab Jumal sageli meie suhtumist. Meenub sulle mõni pööre elus, kus olemas olev vaatenurk elule keerati peapeale.

* * *

IHU, MIDA ME KÕIK SOOVIME

Laupäev - 5. november

Nõtruses külvatakse, väes äratatakse üles, maine ihu külvatakse, vaimne ihu äratatakse üles. Kui juba on olemas maine ihu, siis on olemas ka vaimne ihu. 1Kr 15:43,44

Kaasaja inimesed on skeptilised ja pragmaatilised. Kui antakse suuri lubadusi kahtleme, kas neid kunagi ka täidetakse, ja isegi kui neid usume, tahame teada kuidas nende täitmine võimalik on.

Sellele vastates soovitab Paulus meil kõigepealt kujutlusvõimet kasutada ja mitte jääda kinni argimõtlemisse. Loodus õpetab meile, et kui seemned surevad, siis sünnivad sellest uued taimed. Ja kui mõtlema hakata, lisab Paulus, siis näeme, et on igasuguseid ihusid ja rohkelt, nii looduses kui ka universumis.

Miks peaks siis mõte veel üht sorti ihust - ülestõusmise ihust, kus on kõik see, mis meie praeguses ebtäiuslikus ja lagunevas ihus puudu on - nii vastuvõetamatu olema? Seejärel soovitab Paulus meile Jeesusele vaadata, inimesele, kes tuli taevast, tõusis üles surnuist, sest samasugused saavad olema meie ülestõusmise ihud.

Kaasajal usuvad paljud kristlased mingisse ebamäärasesse "elusse pärast sur-ma", selle asemel, et uskuda ihu ülestõusmisse. Ometi ootab ees radikaalne muutu-mine kõikide jaoks, kes usuvad - siis kui Kristus tuleb tagasi. Surm võibki jääda meie vaenlaseks, kuid see on juba võidetud vaenlane ja seda kinnitab meile Kristuse enda ülestõusmine. Nii pole vahepealsel ajal mõtet arutleda kuidas, või miks, vaid jääda ustavaks Issanda teenimises. Meie vaevanägemine ei ole asjatu.

Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes minusse usub, see elab, isegi kui ta sureb. Ükski, kes elab ja usub minusse, ei sure alatiseks. Kas sa usud seda? Jh 11:25,26

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Mõtiskle kui imeline on su ihu ja täna Jumalat selle eest. Mõtle oma ihu piirangutele ja kui nende pärast palvetad, võta tänu meele ja usus vastu see kadumatu ihu, mis on sind ootamas.

* * *

Lisa teadmised

6. novembril on Rootsi kuningas, Eesti kiriku uuedaja, evangeelse usu kaitsja Gustav II Adolphi (1594?1632) mälestuspäev. Gustav II Adolf oli Rootsi kuningas aastatel 1611?1632. Juhtis 1628?29 Liivimaa vallutamist, asutas Eesti- ja Liivimaal 1630 riigikohtud. Gustav II sai tuntuks hiilgava väejuhina Kolmekümneaastases sõjas, langes Lützeni lahingus, mille rootslased siiski võitsid. Veidi enne lahingut kirjutas ta alla Tartu Ülikooli asutamiskirjule.

Lisaks asutati 1631. aastal Rootsi kuninga poolt endisse tsistertslaste kloostriruumidesse kool, tänane Gustav Adolphi Gümnaasium. Mis on Eesti vanim järjepidevalt tegutsenud gümnaasium.

Eesti Vabariigi 10. aastapäevaks avati Tartu Ülikooli peahoone taga Kuningaplatsil riigivana Jaan Tõnissoni poolt Gustav II Adolphi monument. Skulptuuri autor oli rootslane Otto Strandman. 1950 aastal hävitas nõukogudevõimu mälestusmärgi. Taastatud monumendi avasid 23. aprillil 1992 Rootsi kuningas Karl XVI Gustav ja kuninganna Silvia poolt.

Lisa lugemist: Evald Blumfeldt. Gustav II Adolf, "Lõvi Põhjamaalt", sarjast Suurmeeste elulood. Eesti Kirjanduse Selts, 1936.
Marcus Junkelmann. "Gustav Adolf (1594-1632) : Rootsi tõus maailmariigiks", sarjas Kuningaraamat. Kunst, 1997
10. novembril on paavsti ja kiriku õpetaja Leo Suure (? 461) mälestuspäev.
Leo Suur (ka Leo I) oli 45. paavst aastatel 440-461 ja teda on peetud esimeseks paavstiaastatu kandjaks.

Leod iseloomustakse kui energilist ja sihikindlat paavsti, kes lähtus poliitikas-põhimõttest, et kiriku ülim ja universaalne autoriteet. Suutis läbi suruda arusaama paavstist (Rooma peapiiskopist) kui kõrgeimast kirikupeast, toetudes seejuures Jeesuse sõnadele Peetrusele Matteuse evangeeliumis, kus Jeesus määras Peetruse enda maapealse töö jätkajaks. Oma mõju tõttu saavutas paavst keiser Valentinianus III (425-455) nõusoleku, millega tunnustati paavsti jurisdiktsiooni Lääne-Roomas.

Leod nimetati ka Rooma salakeisriks, sest erinevalt jõuetust Lääne-Rooma keisrivõimust omas ta suhteliselt suurt võimutäiust, valitsedes tegelikult Rooma linna ja selle ümbrust.

Leo kohtus aastal 452 Mincio jõe ääres hunnide valitseja Attilaga ja paavsti teeneks peeta-kse, et ta mõjutas hunnide juhti Itaaliast lahkuma. 455 kohtus ta vandaalide pealiku Geise-richiga, veendes teda Rooma tungimisel mitte piinama ja tapma elanikke kuid edutult. Hil-jem lasi taastada vandaalide poolt rüüstatud Rooma Peetri kiriku ja Pauluse kiriku katuse.

Leo I kinnitas, et ülestõuvispühad on kirikuaasta kõige tähtsamad pühad ja jõulud on ette-valmistuseks ülestõuvispühadele. Ta andis korralduse, et kõik kristlased peavad ülestõuvispühi tähistama samal ajal, sest Aasia ja Aafrika kogudustes olid teised tavad.

Leod austatakse nii katoliku kirikus (10. november) ja õigeusu kirikus (18. veebruar.) pühakuna. Ta on lauljate, muusikute ja organistide patroon. Kunstis on tema sümboliks draakon.

10. novembril on reformaatori Martin Lutheri (* 1483) sünnipäev.

Martin Luther (sünninimi Martin Luder; 10. november 1483 ? 18. veebruar 1546) oli saksa kristlik teoloog ja augustiini munk, kelle seisukohtadest sai alguse reformatsioon ning kes on oluliselt mõjutanud protestantismi (eriti luterlust) ja ka teiste kristlike traditsioonide õpetust.

31. oktoobril 1517 naelutas ta Wittenbergi linnakiriku uksele "95 teesi", milles arvustas katoliku kiriku ebakohti (sh indulgentside müüki). Sel päeval tähistavad luterlased usu-puhastuspüha. Ta kutsus kristlikku kirikut üles tulema tagasi Piibli õpetuste juurde. Luther ei tahtnud asutada katoliku kirikust eraldiseisvat kirikut, tahtis vaid kõrvaldada sellest mõned väärnähitud. Katoliku kiriku esindajad arvasid Lutheri ja tema reformide pooldajad kirikust välja.

1522. aastal ilmus Lutheri tõlgitud Uus Testament ja 1534. aastal Piibli tervikteksti tõlge, mis aitas kaasa ühtse saksa kirjakeele kujunemisele ning pani aluse mitmele uuele põhi-mõttele tõlkimises. 1529. avaldas katekismused.

Tema abiellumine 13. juunil 1525 endise nunna Katharina von Boraga (sellest abielust sündis kuus last) pani aluse vaimulike abielule mitmes kristlikus traditsioonis.

1862. aastal püstitati Keila lähedale Martin Lutheri pronksist mälestussammas, mis hävitati 1949. aastal. See oli ainus Martin Lutherile püstitatud mälestus-märk kogu Vene keisririigis.

Lisa lugemist: Lucien Febvre. "Martin Luther. Üks inimsaatus", sarjast Ajalugu, Sotsiaalteadused. Varrak 2003; Martin Luther. "Valitud tööd" (Martin Lutheri kirjutiste eestikeelsed tõlked. Koostanud Urmas Petti), sarjast Avatud Eesti Raamat. Ilmamaa, 2013

10. novembril on mardipäev.

Eeskätt teame seda rahvakalendri tähtpäev mardisantide ehk martide ringjooksmise tõttu. Veel 20. sajandi alguses jooksid marti pigem noormehed ja selletõttu on püha seostatud näiteks noorte meeste initsiatsiooniga ehk vastuvõtuga meeste kogukonda. Tüüpilised olid tumedasse rietatud mardid, kelle tulek tõi kaasa viljaõnne. Varem on see olnud päev, mil tuli mõistatada ja mida peeti hingedeajaga kokkukuuluvaks ? hinged tulid koju, mardipäev lõpetas hingedeaja. Pika traditsioonis püsivuse jooksul on mardikombestik palju muutunud ja sulatanud endasse mitmeid uusi jooni.

Lisa lugemist: Mardipäev - 10. november. BERTA, Eesti rahvakalendri tähtpäevade andmebaas; Mall Hiimäe. Eesti rahvakalender (5. osa), Eesti Raamat 1991

11. novembril on Tours'i piiskopi Martini (? 397) mälestuspäev.

Rooma sõjaväe ohvitser Martin (316/317-397) pöördus ristiusku pärast seda, kui ta kohtas Gallias alasti kerjust, lõiganud oma keebi pooleks ja ulatanud teise poole kerjusele. Öösel sai ta ilmutuse, et see oli hoopis Kristus, kellele ta oma mantlist poole annetas. Ilmutuse mõjul laskis ta end ristida, 371. aastal sai temast Tours'i piiskop. Keebipool kujunes tähtsaks reliikviaks, mida hoidsid oma varanduse hulgas frankide Merovingide soost kuningad.

Püha Martinus on Prantsusmaa, sõjameeste, riide- ja karusnahakaupmeeste ja rätsepate kaitsepühak.

Eestis kannavad tema nime Kambja, Käina, Martna, Rannu, Türi, Valjala ja Vändra kirikud.

Lisa lugemist: Püha Martin Tours'ist. Eesti Kirik, 09.11.2005 <http://www.eestikirik.ee/puha-martin-toursist/>